

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 marca 2023 r.,
w sprawie **D. J.**

oskarżonego z art. 197 § 1 k.k. i in.

skargi obrońcy

na wyrok sądu odwoławczego - Sądu Okręgowego w Lublinie

z 9 czerwca 2022 r., sygn. akt XI Ka 185/22,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie

z 29 listopada 2021 r., sygn. akt IX K 56/20,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę,**
- 2. obciążyć oskarżonego kosztami sądowymi postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Subsidiarnym aktem oskarżenia z 8 lutego 2016 r. D. J. został oskarżony o to,
że:

1. w dniu 30 listopada 2013 r. w mieszkaniu przy ul. [...] w L., używając przemocy przez przytrzymywanie nadgarstków, szarpanie za włosy, unieruchomienie przez przygniecenie i napieranie całym ciałem, w stosunku do K. W., doprowadził do obcowania płciowego, tj. o czyn z art. 197 § 1 k.k.
2. w dniu 8 grudnia 2013 r. w mieszkaniu przy ul. [...] w L., w realizacji z góry powziętego zamiaru, w krótkich odstępach czasu

używając przemocy przez przytrzymywanie nadgarstków, szarpanie za włosy, duszenie, unieruchomienie przez przygniecenie i napieranie całym ciałem, doprowadził K. W. do dopochwowego obcowania płciowego - tego samego dnia i w tym samym miejscu, używając przemocy przez szarpanie za włosy i przytrzymywanie głowy, doprowadził K. W. do oralnego obcowania płciowego, tego samego dnia i w tym samym miejscu, używając przemocy przez przytrzymywanie nadgarstków, szarpanie za włosy i przytrzymywanie głowy, doprowadził K. W. do poddania się innej czynności seksualnej, tj. o czyn z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie sygn. IX K 56/20 wyrokiem z 29 listopada 2021 r. uznał oskarżonego D. J. za winnego tego, że w dniu 30 listopada 2013 r., w mieszkaniu przy ul. [...] w L., używając przemocy polegającej na przytrzymywaniu nadgarstków oraz unieruchomieniu przez przygniecenie całym ciałem doprowadził K. W. do obcowania płciowego, co wyczerpuje dyspozycję art. 197 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za ten czyn, na podstawie art. 197 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., wymierzył mu karę dwóch lat pozbawienia wolności; na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na trzy lata próby; na podstawie art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego D. J. na rzecz K. W. zadośćuczynienie w kwocie 10 000 (dziesięć tysięcy) złotych.

Jednocześnie Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie wskazanym wyrokiem uniewinnił oskarżonego D. J. od dokonania czynu zarzuconego w punkcie 2 aktu oskarżenia. Zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa z tytułu opłaty kwotę 200 (dwieście) złotych, zwolnił oskarżonego od ponoszenia wydatków, którymi obciążył Skarb Państwa. W tym zakresie wyrok został zaskarżony na niekorzyść oskarżonego, przez pełnomocnika oskarżycielki

subsydiarnej w oparciu o zarzuty błędnej oceny dowodów i błędu w ustaleniach faktycznych.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 9 czerwca 2022 r. sygn. akt XI Ka 185/22, uwzględnił apelację pełnomocnika oskarżycielki subsydiarnej i uchylił pkt II zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie w sprawie D. J., przekazując sprawę do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu odwoławczego zaskarżony został skargą obrońcy oskarżonego, który zarzucił rażącą obrazę przepisu art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, w sytuacji gdy brak było ku temu podstaw do ponownego rozpoznania sprawy, bowiem wytknięte uchybienia sądu I instancji dotyczą wyłącznie oceny dowodów, a brak wskazań Sądu Okręgowego, ku czemu odmienna ocena dowodów miałaby prowadzić.

W konkluzji skargi skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Lublinie jako sądowi odwoławczemu.

W odpowiedzi na skargę prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Skarga nie jest zasadna i dlatego została oddalona. Zarzuty podniesione w skardze ograniczają się de facto do odrębnej - niż przedstawioną przez Sąd odwoławczy - oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Wbrew twierdzeniom autora skargi Sąd wyraził kategoryczne stanowisko, że prawidłowa ocena dowodów w sprawie powinna prowadzić do skazania D. J. , również w zakresie czynu, co do którego uchylił wyrok Sądu I instancji. Są one bowiem identyczne, jak te które legły u podstaw skazania go. Sformułowania użyte w części motywacyjnej przez Sąd odwoławczy nie są w żadnej mierze dwuznaczne, są ścisłe i nie dają żadnego pola co do ich innego rozumienia. Wynika z nich, iż nie ma żadnych podstaw do odmiennej oceny tych samych dowodów tj. zeznań pokrzywdzonej, jak i innych

świadców oraz opinii psychologicznej, co do obu przestępczych zachowań skazanego D. J., które były przedmiotem rozpoznania sprawy. Z uzasadnienia sądu odwoławczego wynika wprost, iż skoro materiał dowodowy był wystarczający do skazania D. J. co do czynu z pkt 1 aktu oskarżenia i jest on identyczny co do czynu z pkt 2, to nie ma - również i w tym zakresie - możliwości wydania wyroku innego, jak skazujący. Orzeczenie w tym zakresie - wbrew twierdzeniu autora skargi - nie pozostawia żadnego pola do odmiennej interpretacji. Niewątpliwie jest, że w opinii sądu odwoławczego w realiach rozpoznawanej sprawy zachodzą przesłanki do przypisania oskarżonemu odpowiedzialności za czyn z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Gdyby bowiem miało być inaczej i sąd odwoławczy miał jakiekolwiek wątpliwości co do merytorycznego sposobu rozstrzygnięcia sprawy w zakresie czynu z pkt. 2, to oczywiste jest, iż orzeczenie nie miałoby charakteru kasatoryjnego, lecz reformatoryjny. Podstawa uchylenia wyroku sądu I instancji, tj. ograniczenie wynikające z treści art. 454 § 1 k.p.k., nie budzi zatem wątpliwości. W pisemnych motywach kwestionowanego wyroku sądu II instancji wskazano prawidłowo powody, dla których uchylenie wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania było konieczne. Sąd *ad quem*, dokonując oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przez pryzmat podniesionego w apelacji oskarżyciela posiłkowego zarzutów, dokonując oceny materiału dowodowego zgodnie z dyrektywami z art. 7 k.p.k., doszedł do odmiennych niż sąd rejonowy konkluzji. Choć zatem sąd *ad quem* nie przesądził definitywnie wprost winy oskarżonego, to jednak wskazał jednoznacznie, że prawidłowa ocena zgromadzonych dotychczas w sprawie dowodów nie dawała podstaw do wydania wyroku uniewinniającego. Innymi słowy, sąd odwoławczy nie zaaprobował oceny dowodów dokonanej przez sąd I instancji w części prowadzącej do uniewinnienia oskarżonego. To zaś z kolei niewątpliwie, z uwagi na zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k., rodzić musiało potrzebę ponownego wypowiedzenia się w tej kwestii przez sąd I instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., sygn. IV KS 8/18; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r., sygn. V KS 10/20).

Sąd odwoławczy udzielając wytycznych sądowi I instancji, wskazał co prawda na potrzebę ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości co

do czynu z pkt. 2, w tym przesłuchania oskarżonego D.J., o ile ten nie skorzysta z prawa do odmowy składania wyjaśnień oraz ponownego przesłuchania świadków - członków rodziny pokrzywdzonej, to jednak uczynił to, mając na celu zadośćuczynienie zasadzie bezpośredniości, co wraz z ponowioną swobodną oceną materiału dowodowego, ma zapobiec stwierdzonemu jej dualizmowi i wynikłej z takiej oceny sprzeczności stwierdzonego z tej perspektywy rozstrzygnięcia - skazania za czyn z pkt. 1 oraz uniewinnienia za czyn z pkt. 2 aktu oskarżenia. Nie chodziło o przeprowadzenie nowych dowodów, który to obowiązek spoczywałby na sądzie odwoławczym (vide uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 20 września 2018 r., sygn. I KZP 1018), a o ponowne przeprowadzenie dowodów dla dokonania prawidłowej oceny ich wiarygodności i następnie dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych oraz trafnej subsumpcji prawnej.

W konsekwencji stwierdzić należy, że w realiach niniejszej sprawy sąd apelacyjny, działając jako sąd II instancji, nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż kasatoryjne, skoro na przeszkodzie temu stał zakaz sformułowany w art. 454 § 1 k.p.k. Wbrew opinii skarżącego, rozstrzygnięcie sądu odwoławczego mieściło się w granicach jego kompetencji, wyznaczonych obowiązkiem przeprowadzenia rzetelnej kontroli instancyjnej i zostało należycie umotywowane.

Podkreślić więc raz jeszcze należy, iż do uchylenia wyroku sądu odwoławczego przez Sąd Najwyższy niezbędne jest nie tylko samo stwierdzenie naruszenia przez sąd odwoławczy dyspozycji art. 437 k.p.k. lub dopuszczenie się uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k., ale okoliczności te muszą mieć w realiach procesowych danej sprawy charakter oczywisty i jednoznaczny. Samo przekonanie strony o nietrafności wyroku kasatoryjnego nie jest wystarczające do uwzględnienia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2022 r., sygn. II KS 30/21). Tym bardziej nie jest wystarczające do osiągnięcia zamierzonego skutku oparcie skargi o subiektywne przekonania obrońcy oskarżonego D. J., iż wyrok w części uniewinniającej go, winien być utrzymany w mocy. To czy stanowisko sądu odwoławczego jest merytorycznie słuszne, nie podlega badaniu w postępowaniu skargowym. Stąd też – jak to już zaznaczono na wstępie – wywody skarżącego sprowadzające się do negowania

ustaleń faktycznych sądu odwoławczego, nie mogły doprowadzić do uwzględnienia wniesionej skargi. Niczego w tym zakresie nie zmienia powołanie się w niej na przedwczesność skarżonego rozstrzygnięcia.

Wobec powyższego orzeczono jak na wstępie, obciążając oskarżonego kosztami postępowania skargowego.

ał